

บทคัดย่อ

การจับเป็นชิ้นตอนเบื้องต้นของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งเป็นการตัดสิทธิหรือการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลโดยเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตามกฎหมาย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาทางอาญาต่อไป เจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้อำนาจในการจับกุม คุมขังบุคคลใดๆ ได้ ต่อเมื่อมีกฎหมายของรัฐให้อำนาจ ซึ่งตามกฎหมายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 38/1 เป็นกฎหมายพิเศษที่มีบทบัญญัติให้อำนาจแก่เลขาธิการ รองเลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจในการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินได้ทั้งกรณีที่มีหมายจับและไม่มีหมายจับ

ตามกฎหมายดังกล่าวมีผลทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. มีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามความหมายในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งมีอำนาจในการสืบสวนคดีอาญา และมีอำนาจจับผู้กระทำความผิดฟอกเงินได้เองอันจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินในส่วนของมาตรการทางอาญามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. สามารถเริ่มต้นดำเนินคดีได้เองไม่ต้องรอการดำเนินการจากเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีภารกิจมาก แต่ในทางกลับกันการที่กฎหมายฟอกเงินให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. มีอำนาจจับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน เป็นการที่ออกบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เป็นการกระทบต่อเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ล้วนได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันทั้งสิ้น การที่รัฐออกบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดอันเป็นการกระทบต่อ สิทธิเสรีภาพของประชาชนภายในรัฐจึงต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและเมื่อซึ่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์ของรัฐและประโยชน์ของเอกชนแล้ว การออกกฎหมายอันมีกระทบสิทธิของประชาชนจะต้องทำเพื่อประโยชน์ที่สำคัญของรัฐจริง ๆ ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการที่รัฐออกกฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพในการเคลื่อนไหวของประชาชนโดยไม่จำเป็น เนื่องจากความผิดฐานฟอกเงินเป็นการกระทำที่เป็นความผิดกฎหมายอาญาซึ่งโดยหลักพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้มีอำนาจและหน้าที่นี้แล้ว และถือได้ว่าเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและสังคมการที่กฎหมายฟอกเงินให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. มีอำนาจจับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินไม่ได้ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหมดอำนาจจับผู้ทำความผิดฟอกเงิน

ในกฎหมายฟอกเงินของในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศฝรั่งเศสไม่ได้มีกฎหมายพิเศษบัญญัติเรื่องอำนาจจับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ การพิจารณาเรื่องอำนาจจับผู้กระทำความผิดฟอกเงินจึงต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งได้วางหลักการใช้อำนาจจับของเจ้าหน้าที่รัฐเอาไว้ นอกจากนี้ยังพบว่าหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศฝรั่งเศสมีหน้าที่เพียงในการวิเคราะห์และตรวจสอบรายงานการทำธุรกรรมต่าง ๆ และนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ส่งต่อไปให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อใช้ในการสืบสวนปราบปรามจับกุมต่อไป อำนาจจับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินจึงเป็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

จากการศึกษายังพบว่าการใช้อำนาจจับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายฟอกเงินมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น ปัญหาในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อจะขอให้ศาลออกหมายจับ ปัญหาเรื่องการเข้าค้นในที่รโหฐานโดยไม่มีหมายค้นเพื่อจับผู้ต้องหาในที่รโหฐาน ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการแก้ไขกฎหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ปรปง. เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใด ๆ หรือยานพาหนะใด ๆ เพื่อทำการจับกุมบุคคลใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดฐานฟอกเงินได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นและปัญหาประการสุดท้ายคือเรื่องการขาดประสิทธิภาพและทักษะในการทำงานด้านการสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งควรมีการจัดอบรมในหลักสูตรดังกล่าวให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่

ประการสุดท้ายหากพนักงานเจ้าหน้าที่ ปรปง. ไม่ปฏิบัติตามหลักกฎหมายในเรื่องการจับจะมีผลกระทบต่อตัวผู้ใช้อำนาจในการจับ ผู้ถูกจับและการดำเนินคดีอาญานั้นด้วย จึงควรมีมาตรการตรวจสอบภายหลังการใช้อำนาจจับของพนักงานเจ้าหน้าที่ ปรปง.